

La bombolla que Rato no va veure acaba amb ell

La gran acumulació d'actius tòxics ha estat una llosa massa pesada per a Rato, que ha hagut d'abandonar Bankia i acceptar-ne la nacionalització. Repassem l'evolució de l'exvicepresident els últims deu anys.

TEXT ÀLEX FONT MANTÉ / JOAN RUSINOL

MINISTRE D'ECONOMIA
L'home que no va saber frenar l'alça del preu de l'habitatge

En la figura de Rodrigo Rato, exvicepresident del govern espanyol amb el PP i etern aspirant a ocupar algun dia el número 1, hi conviuen llums brillants i ombres allargades. "Si Rato fos vicepresident econòmic les coses serien molt diferents", diu convençut el portaveu econòmic de CiU al Congrés, Josep Sánchez-Llibre. Però l'arquitecte de l'últim boom econòmic espanyol ha d'arrossegar la culpa de no haver detectat a temps una bombolla del totxo que s'inflava perillosament i que, ironies de la vida política, ha acabat provocant la seva dimissió com a president de Bankia.

"Tant ell com l'aleshores governador del Banc d'Espanya, Jaime Caruana, eren conscients que hi havia un risc evident", explica Pedro Azpiazu, diputat del PNB, que va

coincidir amb Rato en la legislatura del 2000 al 2004. De fet, un estudi del Banc d'Espanya publicat el 2003 ja avisava de la sobrevaloració dels pisos. Tot i això, el vicepresident es negava a admetre la situació. "Ell assegurava que la pujada dels preus responia al dinamisme de l'economia espanyola", explica un altre diputat que el va tractar a la comissió d'economia del Congrés de Diputats.

"Sense ajustes bruscos"
El 2003, poc abans que el PP perdés el govern central, Rato encara esquivava el problema i pronosticava que el preu de l'habitatge s'aniria moderant "sense ajustos bruscos".

Per l'esquerra política, una temps ha demostrat que de les causes de la bombolla va ser llei de liberalització del sòl que ell va impulsar però que el Tribunal Constitucional va tornar a mitges. No tothom ho veu així. José García Montalvo, professor d'economia de la UPF i expert immobiliari, asse-

gura que aquella llei "no va tenir res a veure amb la bombolla". "Es impossible que la causés perquè el que va fer és ampliar l'oferta de sòl, i un augment de l'oferta no provoca la pujada dels preus". En canvi, segur que va contribuir a la bombolla que el 1999 s'elevés la deducció per vivenda. A més, cal sumar-hi altres elements, com l'entrada a l'euro i la baixada sobtada i perllongada dels tipus d'interès.

No en va, arran de l'entrada a l'euro Espanya va viure una entrada ingent de diners procedents de l'estranger que van provocar la balança de pagaments més descompensada de l'últim segle i mig. Durant la Revolució Industrial es va viure una situació similar, però a diferència d'aleshores els diners que van arribar a Espanya no es van utilitzar per millorar la productivitat de l'economia, sinó que es van invertir en totxo.

Els que coneixen bé Rato, l'artífex de la política econòmica aznarista, li

retreuen, com a mínim, la passivitat i la falta de coratge a l'hora de prendre mesures preventives. El seu prestigi dins del seu partit i entre els diputats de l'oposició -més el vent favorable de l'economia- van afavorir que mirés cap a una altra banda.

El miracle espanyol

"Tenia l'aurèola de gran polític", diu sense complexos Azpiazu. Se l'havia guanyat amb una oratòria brillant, una ironia fina, un caràcter molt fort i una gran capacitat de buscar acords quan el PP no tenia majoria absoluta i va haver de comptar amb els partits nacionalistes. "Sense ell no hi hauria hagut el pacte del Majestic", apunta Sánchez-Llibre. Però també es va envalentir i "va preferir parlar del miracle espanyol en comptes de frenar el risc", segons el portaveu econòmic del PNB a Madrid. "Hauria d'haver temperat el crèdit", suggereix.

De ben segur que la carrera de Rato, que l'ha portat a quotes elevades d'èxit

▶▶ Els que el coneixen li retreuen passivitat davant el boom immobiliari

▶▶ L'FMI ja avisava del preu a Espanya i, en arribar-hi, Rato va canviar de discurs

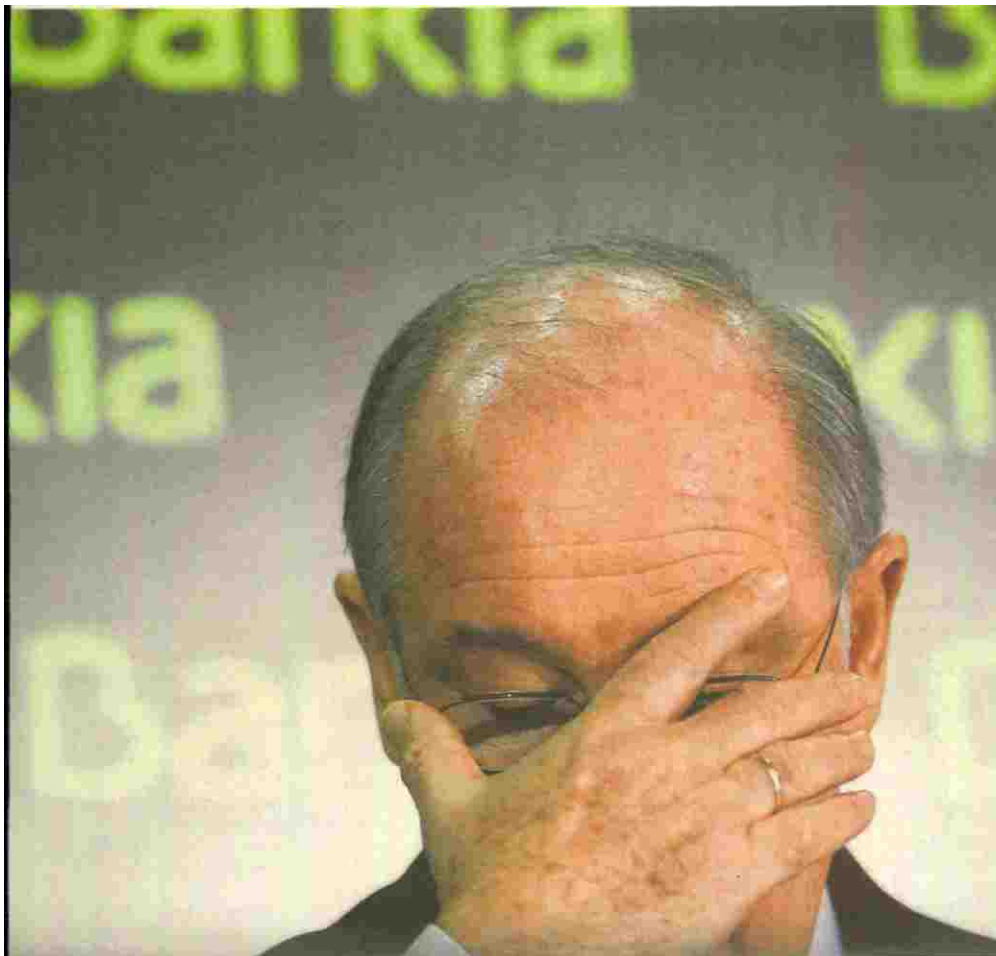
i als inferns de ser apartat del capdavant del quart banc espanyol, no s'explica sense la seva indissimulada ambició política. Superada la decepció per no ser elegit delfí d'Aznar, la seva idea era seguir com a vicepresident en el previsible govern de Rajoy. Les eleccions del 2004, però, van retornar al govern el PSOE i ell va posar distància, camí de Washington, a esperar temps millors. ■

2 SALT A L'FMI
Admet la bombolla a Espanya, però no veu la crisi global

A Rodrigo Rato li va sorgir l'oportunitat d'anar al Fons Monetari Internacional (FMI) com a director gerent. Tradicionalment aquest càrrec ha estat en mans d'un europeu, i la bona entesa que José María Aznar tenia amb George Bush i Vladímir Putin va permetre que Rato (aleshores molt ben

Rato va pilotar la fusió entre dos entitats molt perjudicades. No se n'ha sortit.
ANDREA COMAS / REUTERS

valorat) obtingués el càrrec, segons explica el seu amic i excompany de partit Manuel Millán Mestre.

A l'FMI, l'exvicepresident espanyol va modificar el seu discurs respecte al boom immobiliari. Des del 2003, el Fons alertava de l'existència d'una bombolla a l'Estat i Rato va canviar de postura quan va arribar a l'organisme internacional. El novembre del 2003 Rato negava la possibilitat que hi haguessin "ajustos bruscos" en els habitatges espanyols, però el 2005 un informe de l'FMI (que ell ja dirigia) demanava "mesures urgents" per contenir els preus. El 2007 Rato ja deia obertament que hi hauria una "correcció" als "alts preus" de la vivenda.

Critiques internes

El mandat de Rato a l'FMI va ser una època tranquil·la al Fons, res a veure amb la situació actual, en què l'FMI té activats molts programes de rescat, segons expliquen a l'ARA fonts internes de l'ens.

Aquesta tranquil·litat potser va relaxar una mica massa els dirigents, que no van saber preveure l'arribada d'una llarga crisi global com l'actual. Posteriorment, una avaluació interna del Fons va criticar amb duresa la "dèbil governança interna" que hi havia durant el mandat de Rato.

El pas de Rato per l'FMI va ser més breu del que tothom esperava i a finals del 2007 va sorprendre anunciant que abandonava el càrrec "per motius personals". Fos cert o no, l'argument no va convèncer molta gent, incloent-hi algunes persones que el coneixen bé. "Mai m'ho he acabat de creure", diu Millán Mestre. Un diputat que el coneix bé i que el va visitar a Washington afirma que Rato va tornar a Espanya perquè pensava que podria ser el candidat del PP a les eleccions del 2008. Però el partit no el va seguir i Rato es va dedicar a diversos negocis fins a arribar a la presidència de Caja Madrid. ■

▶▶ Rato es va equivocar triant l'equip directiu de Bankia, segons Tornabell

▶▶ Els seus actius tòxics van frenar l'interès d'altres bancs per salvar Bankia

3 PRESIDENT DE BANKIA

Pilota la integració entre dos monstres

Un cop abandonat l'FMI, Rato va treballar d'assessor per a entitats com La Caixa i el Santander, fins que es va convertir en el candidat de consens per presidir Caja Madrid. Feia mesos que l'entitat estava submergida en les lluites de poder entre diferents faccions del PP i el nom de Rodrigo Rato satisfia tant Esperanza Aguirre com Mariano Rajoy. El gener del 2010 va arribar a Caja Madrid i un any i mig després, l'estiu del 2011, Rato va pilotar l'ambiciosa integració de set caixes d'estalvis, liderades per Caja Madrid i la valenciana Bancaja. Això, possiblement, va ser el seu gran error.

"Va ser un error molt gran i evident", afirma una autoritat com Robert Tornabell, catedràtic de finances d'Esade. "Plantejar una fusió entre dues entitats

que estaven tan carregades d'actius immobiliaris... no sé com pot ser que s'autoritzi, és inconcebible". En la seva opinió, l'operació tenia "un biaix polític claríssim" perquè les dues principals caixes estaven controlades pel PP.

Un mal equip

Una de les equivocacions de Rato durant la seva trajectòria a Bankia va ser envoltar-se d'un mal equip. Robert Tornabell assenyala que el nomenament com a conseller delegat de Francisco Verdú, fins aleshores vicepresident de Banca March, va ser un error. "Verdú sortia d'una entitat financera que es dedica a la gestió de patrimoni i arribava a un banc amb uns 300.000 milions d'actius totals", diu Tornabell. "Per a una tasca així calen gestors de primera divisió, gent que sàpiga de banca comercial, i Rato no els va trobar". En canvi, algú com José Ignacio Goñigolzarri (que ara rellevarà a Rato) hauria estat "ideal" per fer de conseller delegat.

Durant l'últim any els incidents i rumors al voltant de Bankia han estat constants. I la seva polèmica sortida a la borsa (les accions no han deixat de caure des d'aleshores) no van contribuir a calmar els ànims. "No pots sortir a borsa amb tants actius tòxics", diu Tornabell.

Semblava clar que Bankia no se'n sortiria sola i que necessitava ajuda per treure's de sobre la pesada llosa immobiliària.

Durant mesos va sonar amb força la possibilitat d'una fusió amb La Caixa, una opció que Isidre Fainé va negar explícitament entre altres raons perquè no volia salvar Bankia, que l'operació es vengués com una operació entre iguals i que, a més, Rato pogués acabar presidint l'entitat. Ningú estava disposat a empassar-se tots els tòxics de Bankia. Rato va pressionar el nou president espanyol, Mariano Rajoy, perquè creés un *banc dolent* que es quedés els actius immobiliaris tòxics dels bancs privats. La negativa de Rajoy va ser el principi de la fi de Rato.

La setmana passada tot es va precipitar. Primer va ser l'FMI. L'organisme que Rato havia dirigit va suggerir a Rajoy que el substituís i, poc després, Bankia va presentar els seus resultats anuals sense la signatura de Deloitte. L'auditora es va negar a aprovar-los perquè va considerar que Bankia havia inflat els seus comptes. Dilluns Rato presentava la dimissió i es tancava el cercle de l'exvicepresident que va ser víctima de la bombolla que ell havia ignorat deu anys abans. ■